

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำ 4 แบบ คือ ลักษณะความเป็นผู้นำแบบ (สตรีนิยม ประชานิยม อคตินิยม-ก้าวร้าว และอคตินิยม-ยอมตาม)
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำทั้ง 4 แบบ ของนักศึกษาวิทยาลัยศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบระหว่างประเภทนักศึกษา (ผู้นำ และไม่เป็นผู้นำ) เพศ (ชาย และหญิง) และระดับหลักสูตร (ป.กศ. และ ป.กศ. สูง)
3. เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษากลุ่มรุนแรง และทดสอบความเป็นอิสระของลักษณะความเป็นผู้นำกับประเภทนักศึกษา เพศ และระดับหลักสูตร
4. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาเหล่านี้โดยเปรียบเทียบกันระหว่างนักศึกษาจำแนกตามประเภทนักศึกษา เพศ และระดับหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนักศึกษาวิทยาลัยศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ภาคปกติ ปีการศึกษา 2518 ได้กลุ่มตัวอย่างสุ่ม 235 คน เป็นผู้นำ 75 คน และไม่เป็นผู้นำ 160 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) สร้างโดย รัสเซล เอ็น. คาสเซิล (Russel N. Cassel) และ เอ็ดเวิร์ด เจ. สแตนลิก (Edward J. Stanick)

ในปี ค.ศ. 1961 แปลเป็นภาษาไทยโดย มิ่งพรรณ อยู่ประเสริฐ ในปี พ.ศ. 2511
ผู้วิจัยนำมาหาค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำ ได้ค่าความเที่ยงของลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรี
นิยม 0.66 ประชานิยม 0.76 อคตินิยม-ก้าวร้าว 0.79 และอคตินิยม-ยอมตาม 0.70

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ของคะแนน
ลักษณะความเป็นผู้นำทั้ง 4 แบบ โดยจำแนกนักศึกษาตามประเภทนักศึกษา เพศ และระดับ
หลักสูตร และยังได้จำแนกตามวิทยาลัยครู

3.2 ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 3 ตัวประกอบ ชนิดที่มีความถี่
ในแต่ละเซลล์ไม่เท่ากัน ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบไม่ด้วยน้ำหนักค่าเฉลี่ย ในการทดสอบความแตกต่าง
ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนลักษณะความเป็นผู้นำ โดยจำแนกออกตามประเภทนักศึกษา
เพศ และระดับหลักสูตร

3.3 ใช้วิธีวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ในการหาค่าสหสัมพันธ์ของ
ลักษณะความเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ

3.4 ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวในการทดสอบความแตกต่าง
ระหว่างค่าเฉลี่ยของลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาจำแนกตามวิทยาลัยครู

3.5 ใช้การทดสอบนิวแมน-คูเอล (Newman-Kuels Test) ในการ
ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ

3.6 ใช้การทดสอบไคสแควร์ (χ^2 -test) ในการทดสอบความเป็นอิสระ
ของลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษากลุ่มรุนแรงกับประเภทนักศึกษา เพศ และระดับหลักสูตร

ข้อค้นพบที่สำคัญ

1. ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

1.1 ช่วงความเชื่อมั่นของค่าเฉลี่ยปานกลางที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ
95 ของลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม ประชานิยม อคตินิยม-ก้าวร้าว และอคตินิยม-ยอมตาม
คือ 6.25 ± 0.35 , 27.28 ± 0.53 , 5.16 ± 0.31 และ 9.34 ± 0.39 ตามลำดับ

1.2 นักศึกษาที่เป็นผู้นำ และที่ไม่เป็นผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน

1.3 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย และอัตนิยม-ยอมตาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาหญิงมีลักษณะประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาชาย และนักศึกษาชายมีลักษณะอัตนิยม-ยอมตาม มากกว่านักศึกษาหญิง

1.4 นักศึกษาระดับ ป.กศ. และระดับ ป.กศ. สูง มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม และประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาระดับ ป.กศ. มีลักษณะประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง แต่มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมต่ำกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง นอกจากนี้นักศึกษาทั้งสองระดับยังมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบอัตนิยม-ก้าวร้าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง มีลักษณะนี้ สูงกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ.

1.5 ปฏิกริยาร่วมระหว่างตัวประกอบ 2 ตัว หรือ 3 ตัว ไม่มีผลทำให้นักศึกษามีลักษณะความเป็นผู้นำแตกต่างกัน

2. ค่าสหสัมพันธ์ของลักษณะความเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ

2.1 ลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมกับประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = -0.28$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.2 ลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมและอัตนิยม-ก้าวร้าว มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ($r = 0.16$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 ลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมและอัตนิยม-ยอมตาม มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = -0.31$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.4 ลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและอัตนิยม-ก้าวร้าว มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = -0.29$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.5 ลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและอัตนิยม-ยอมตาม มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = -0.32$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.6 ลักษณะความเป็นผู้นำแบบอัตนิยม-ก้าวร้าว และอัตนิยม-ยอมตาม มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = -0.28$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง

3.1 นักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครู และนักศึกษาวิทยาลัยครูชนบุรี มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม แตกต่างจากนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนคร มีลักษณะเสรีนิยมน้อยกว่านักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครู และนักศึกษาวิทยาลัยครูชนบุรี

3.2 นักศึกษาวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชานิยม แตกต่างจากนักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครู และวิทยาลัยครูชนบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยนักศึกษาวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีลักษณะประชานิยมสูงกว่านักศึกษาจากอีก 2 วิทยาลัย ดังกล่าว

3.3 นักศึกษาจากทั้ง 6 วิทยาลัย มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบอักษนิยม-ก้าวร้าว และอักษนิยม-ยอมตาม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4. ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาอุดมรุนแรง

4.1 มีนักศึกษากลุ่มรุนแรงรวมทั้งสิ้น 35 คน หรือ ร้อยละ 14.89 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็น เสรีนิยมรุนแรง 10 คน หรือร้อยละ 4.26 ประชานิยมรุนแรง 1 คน หรือร้อยละ 0.43 อักษนิยม-ก้าวร้าวรุนแรง 1 คน หรือร้อยละ 3.40 อักษนิยม-ยอมตาม 16 คน หรือร้อยละ 6.80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

4.2 เพศ และ ลักษณะความเป็นผู้นำของกลุ่มรุนแรงมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักศึกษาชายส่วนมากเป็น อักษนิยม-ยอมตาม แต่นักศึกษาหญิงส่วนมากเป็น เสรีนิยมและอักษนิยม-ก้าวร้าว

4.3 ประเภทนักศึกษา หรือระดับหลักสูตรไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำของกลุ่มรุนแรง

5. การตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครู

5.1 นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาในแบบประชานิยมมากกว่าแบบอื่น

5.2 นักศึกษาที่เป็นผู้นำ และที่ไม่เป็นผู้นำมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกแบบ

5.3 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาแบบ ประชานิยม และอัตนิยม-ยอมตามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาหญิง มีการตัดสินใจแบบประชานิยมสูงกว่านักศึกษาชาย และนักศึกษาชายมีการตัดสินใจแบบอัตนิยม-ยอมตาม มากกว่านักศึกษาหญิง

5.4 นักศึกษาระดับ ป.กศ. และ ป.กศ. สูง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการ ศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

5.5 นักศึกษาชายระดับ ป.กศ. และนักศึกษาชายระดับ ป.กศ. สูง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาในแบบเสรีนิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักศึกษา ชายระดับ ป.กศ. สูง สูงกว่านักศึกษาชายระดับ ป.กศ.

5.6 นักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง ชาย และนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง หญิง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาในแบบเสรีนิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดย นักศึกษา ป.กศ. สูง ชายสูงกว่านักศึกษา ป.กศ. สูง หญิง

5.7 นักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง ชายและนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง หญิง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาในแบบประชานิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักศึกษา ป.กศ. สูง หญิงสูงกว่านักศึกษา ป.กศ. สูง ชาย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

จากการเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำระหว่างนักศึกษาที่เป็นผู้นำ และที่ไม่เป็นผู้นำ พบว่านักศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกันในลักษณะความเป็นผู้นำทั้ง 4 แบบ แสดงว่านักศึกษาที่เป็นผู้นำและที่ไม่เป็นผู้นำมีการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน นักศึกษาที่ไม่เป็นผู้นำ เมื่อเขาคงอยู่ในฐานะผู้นำก็จะมีวิธีบริหารกลุ่มไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เป็นผู้นำ การที่กลุ่มผู้นำและไม่เป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน น่าจะเนื่องมาจากการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูให้โอกาสแก่นักศึกษาทั่วไปได้ทำหน้าที่ผู้นำต่าง ๆ อยู่แล้ว กิจกรรมต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูมีส่วนส่งเสริมให้นักศึกษาทั่วไปได้แสดงความสามารถต่าง ๆ ให้ปรากฏ นักศึกษาส่วนใหญ่จึงตื่นตัวและมีความคิดพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ได้ไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เป็นผู้นำ

อีกประการหนึ่ง แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำฉบับนี้ วัดลักษณะความเป็นผู้นำโดยพิจารณาจากการตัดสินใจแก้ปัญหา นักศึกษาที่เป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำมีการตัดสินใจแก้ปัญหาได้คล้ายคลึงกัน แต่การที่นักศึกษาได้รับตำแหน่งผู้นำอาจมีความสามารถด้านอื่น ๆ เกินขีด เช่น ความสามารถทางด้านกีฬา คนตรี เป็นต้น จึงได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัย

ผลการวิจัยข้อนี้แตกต่างจากข้อค้นพบของผู้วิจัยส่วนมากที่มักพบว่าผู้นำเหนือกว่าผู้ตามในด้านต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะการวิจัยเหล่านั้นมีวิธีการต่างจากการวิจัยนี้ กลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน และมุ่งศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำต่างกัน

ผลการวิจัยที่น่าจะนำมาเปรียบเทียบกับการวิจัยนี้ คือผลการวิจัยของ ผอ.พรหม อยู่ประเสริฐ¹ ที่ได้ทำการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนิสิตที่เป็นผู้นำ และที่ไม่เป็นผู้นำ โดยใช้ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 50 คน ใช้แบบประเมินลักษณะความเป็นผู้นำฉบับนี้ เกี่ยวกับการวิจัยนี้ ทดสอบความแตกต่างของลักษณะความเป็นผู้นำด้วยการทดสอบสองค่าที่ (t-test) พบว่านิสิตที่เป็นผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย

¹ ผอ.พรหม อยู่ประเสริฐ, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

หรือประชานิยมสูงกว่านิสิตที่เป็นผู้นำ ส่วนนิสิตที่ไม่เป็นผู้นำมีลักษณะปล่อยตามสบาย หรือเสรีนิยม และอศนิยม-ก้าวร้าว สูงกว่านิสิตที่เป็นผู้นำ และนิสิตทั้งสองกลุ่มมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบอศนิยม-ยอมตาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยนี้

การที่ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ในลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชานิยม เสรีนิยม และอศนิยม-ก้าวร้าว นั้น มีเหตุผลสำคัญ 2 ประการ ประการแรกก็คือลักษณะความเป็นผู้นำในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูอาจแตกต่างกัน ผู้นำในวิทยาลัยครูอาจมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกันมากเหมือนในมหาวิทยาลัย เพราะบทบาทและโครงสร้างของกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ซับซ้อนเหมือนในมหาวิทยาลัย อีกประการหนึ่ง ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ได้ทำการวิจัยในปี พ.ศ. 2511 ระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับว่าสภาพสังคมไทย และแนวความคิดต่าง ๆ ของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อการคิดพิจารณาปัญหาต่าง ๆ นักศึกษาส่วนใหญ่พัฒนาตัวเข้ขึ้นมาก โดยเฉพาะลักษณะประชาธิปไตย จึงไม่พบว่ามีความแตกต่างจากผู้นำจากการวิจัยนี้

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาในระหว่างนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชาย พบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม และอศนิยม-ก้าวร้าว ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แต่จะมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชานิยมและอศนิยม-ยอมตาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชานิยมสูงกว่านักศึกษาชาย ส่วนนักศึกษาชายมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบอศนิยม-ยอมตามสูงกว่านักศึกษาหญิง

จากผลดังกล่าว แสดงว่านักศึกษาหญิงในฐานะผู้นำจะนิยมความร่วมมือกันระหว่างหมู่คณะ การพิจารณาตัดสินปัญหาต่าง ๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกในกลุ่มมากกว่า นักศึกษาชายเมื่ออยู่ในฐานะผู้นำ มติของกลุ่มสำคัญกว่าการตัดสินใจด้วยตนเอง เพียงผู้เดียว มีการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ที่นับว่าสอดคล้องกับการวิจัย

นี่คือ ละออง พงษ์พานิช² ได้ทำการศึกษามุคลิกภาพเปรียบเทียบกันระหว่างบุคคลในอาชีพครู แพทย์ และวิศวกร โดยใช้แบบสอบถาม "The Edward Preference Schedule (EPPS)" พบว่า ครูหญิงมีความต้องการยกย่องคนอื่นที่เกี่ยวข้องมากกว่าครูชาย ลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยนั้นมีการยกย่องให้เกียรติแก่บุคคลในกลุ่ม โดยให้สิทธิในการแสดงความคิดเห็น การออกเสียงลงมติ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดอน อี. ฮามาเชค (Don E. Hamacheck) และ ทากาโกะ มารี³ (Takako Mari) ได้ทำการศึกษานักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท พบว่า นักศึกษาหญิงต้องการความช่วยเหลือร่วมมือจากบุคคลอื่นในกลุ่มมากกว่านักศึกษาชาย มีความต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่น และต้องการก้าวร้าวน้อยกว่า นักศึกษาชาย แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีลักษณะอักษมน-ก้าวร้าว ไม่แตกต่างกัน

ส่วนนักศึกษาชายมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบอักษมน-ยอมตาม สูงกว่านักศึกษาหญิง แสดงว่านักศึกษาชายเมื่ออยู่ในฐานะผู้นำ จะมีการตัดสินใจที่เป็นของตนเอง ไม่คำนึงว่าสมาชิกในกลุ่มจะเห็นด้วยหรือไม่ และการตัดสินใจของนักศึกษาชายจะใช้การขอคำปรึกษา คำแนะนำจากบุคคลนอกกลุ่มที่ตนเคารพนับถือหรือผู้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเมื่อนักศึกษาชายอยู่ในฐานะผู้นำ คิดว่าตนเองยอมเหนือกว่าบุคคลในกลุ่มอยู่แล้ว จึงได้เป็นผู้นำ การปรึกษาหารือภายในกลุ่มจึงไม่มีประโยชน์อันใด การปรึกษาผู้ที่มีความสามารถเหนือกว่าตนมีประโยชน์มากกว่า

²ละออง พงษ์พานิช, "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะที่ปรากฏในกลุ่มชนทางอาชีพ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512).

³Don E. Hamacheck, and Takako Mari, "Need Structure Personal Adjustment and Academic Self Concept of Beginning Education Students," The Journal of Educational Research, 54 (December, 1967), pp. 158 - 162.

นอกจากนี้ ที่พบว่าลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาชายและหญิงแตกต่างกัน คล้ายคลึงกับการวิจัยของ ปัญญา ปุຍเป็ຍ⁴ ที่ได้ทำการศึกษาศิลิภาพประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์วิทยาลัยครูทั่วประเทศ 315 คน พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูมีความเป็นประชาธิปไตยในระดับสูงร้อยละ 24.44 ระดับกลางร้อยละ 52.23 และระดับต่ำร้อยละ 33.33 อาจารย์ชายและหญิงมีลักษณะประชาธิปไตยต่างกัน

การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำระหว่างนักศึกษาระดับหลักสูตรต่างกัน พบว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. ส่วนนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมและอิตินิยม-ก้าวร้าวสูงกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. แสดงว่าในสถานการณ์ต่าง ๆ นักศึกษาระดับ ป.กศ. ซึ่งกำลังศึกษาในระดับปีที่ 1 และปีที่ 2 ของวิทยาลัยครูจะตัดสินใจแก้ปัญหาโดยปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม คำนึงถึงความร่วมมือร่วมกันในการปฏิบัติงานมากกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง ส่วนนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง มีการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ แตกต่างกันไป บางสถานการณ์จะใช้วิธีการปล่อยปละละเลย ให้สมาชิกแต่ละคนมีอิสระเต็มที่ในการตัดสินใจปัญหา แต่ในบางสถานการณ์จะตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่มีการปรึกษาหารือกับสมาชิกและยังควบคุมการปฏิบัติงานของสมาชิกอย่างมาก จะเห็นได้ว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง มีการตัดสินใจค่อนข้างไปทางใตทางหนึ่งมากกว่าที่จะเป็นสายกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาที่สูงกว่า ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น และเนื่องจากอาวุโสสูงกว่า

⁴ ปัญญา ปุຍเป็ຍ, "การศึกษาศิลิภาพประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518), หน้า 64.

การที่นักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง มีลักษณะอักษนิยม-ก้าวร้าว มากกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. อาจจะเนื่องมาจากอาวุโสสูงกว่า สุจิต บุญบงการ⁵ ให้ความเห็นว่า

สังคมในมหาวิทยาลัยเป็นสังคมที่สอนให้มีการยอมรับอำนาจ และใช้อำนาจที่ขาดเหตุผล การอบรมสั่งสอนในมหาวิทยาลัย เน้นให้นิสิตนักศึกษาเคารพเชื่อฟังและยอมทำตามโดยปราศ จากเหตุผล ทำให้คนไทยกลายเป็นบุคคลที่มี Authoritarian Personality จะเห็นได้จากแบบแผน Socialization โดยการอบรมนิสิตปีที่ 1 ไทยยอมรับอำนาจ รับคำสั่งจากครู นี โดยไม่มีข้อยกเว้น จะมีผลทำให้เมื่อหมดฐานะปีที่ 1 ก็ กลายเป็นผู้นิยมอำนาจ

ถึงแม้ว่าระบบอาวุโสในวิทยาลัยครูไม่รุนแรงเหมือนในมหาวิทยาลัย แต่ก็มีลักษณะ คล้ายคลึงกันมากที่สุด

สำหรับลักษณะความเป็นผู้นำแบบอักษนิยม-ยอมตาม ของนักศึกษาทั้งสองระดับไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม มีความคิดคล้ายคลึงกันในเรื่องการปรึกษาหารือบุคคลนอกกลุ่ม บางครั้งมีความจำเป็นและช่วยให้ตัดสินใจได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ผลการหาค่าสหสัมพันธ์ของลักษณะความเป็นผู้นำทั้ง 4 แบบ พบว่า มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม และอักษนิยม-ก้าวร้าว มีความสัมพันธ์กันในทางบวก มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้ที่มีลักษณะเสรีนิยมมาก ก็จะมีลักษณะอักษนิยม-ก้าวร้าวมากด้วย ส่วนสหสัมพันธ์ของลักษณะความเป็นผู้นำคู่อื่น ๆ มีค่าเป็นลบ และมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะความเป็นผู้นำแต่ละแบบจะแตกต่างกัน เมื่อมีลักษณะหนึ่งมากย่อมมีลักษณะอื่น น้อยลง

⁵สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาเมืองไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514

2. ลักษณะ ความเป็นผู้นำของนักศึกษาแต่ละวิทยาลัยครู

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำแต่ละวิทยาลัย พบว่า นักศึกษามีความแตกต่างกันในบางวิทยาลัยครู และบางลักษณะ ที่สำคัญคือ นักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครู และนักศึกษาวิทยาลัยครูชนบท มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมสูงที่สุด ถ้าพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย เมื่อทดสอบแล้วจึงพบว่าแตกต่างจากนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนครอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เดียวกันมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชานิยมต่ำกว่าวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อย่างมีนัยสำคัญ จะเห็นได้ว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครูและชนบท ค่อนข้างไปทางเสรีนิยม และมีลักษณะประชานิยมน้อย การที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมภายในสถาบันแตกต่างกัน พันธุ์ ทัศนคติ⁶ กล่าวว่

การบริหารงานแบบปล่อยตามสบาย (ในที่นี้คือเสรีนิยม) มักจะเกิดขึ้น เมื่อผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา พยายามไขพระราชพิธีไปโดย โดยไม่ทราบที่ว่พระราชพิธีไปโดยคืออะไร อีกอย่างหนึ่งคือ ผู้บังคับบัญชาไม่แน่ใจในความเป็นผู้นำของตนเอง จึงพยายามให้เสรีภาพ และยกย่องความสามารถของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างมาก ปล่อยให้ทำงานตามความพอใจ ปราศจากการควบคุม

ดังนั้น ถ้ายึดตามแนวคิดนี้ สถาบันที่มีการปกครองแบบตามสบายจะทำให้ผู้ที่อยู่ใต้การปกครองมีลักษณะเสรีนิยมมาก การปกครอง บุคลิกภาพของครูอาจารย์อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ให้นักศึกษาต่างวิทยาลัยมีลักษณะความเป็นผู้นำต่างกัน

⁶ พันธุ์ ทัศนคติ, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

3. ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาในกลุ่มรุนแรง

จากคะแนนลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา พบว่า มีนักศึกษาที่มีลักษณะความเป็นผู้นำรุนแรงไปในด้านใดด้านหนึ่ง รวมทั้งสิ้น 35 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นประชาธิปไตยรุนแรงเพียง 1 คนเท่านั้น ซึ่งน้อยที่สุด แต่เป็นอักษนิยม-ยอมตามมากที่สุด คือ 16 คน เกือบครึ่งของจำนวนกลุ่มรุนแรงทั้งหมด เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำกับ เพศ ประเภทนักศึกษา และระดับหลักสูตร พบว่า การที่นักศึกษามีลักษณะความเป็นผู้นำรุนแรงไปทางใด ขึ้นอยู่กับ เพศ เพศชายเป็นอักษนิยม-ยอมตามรุนแรงมากกว่า เพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาที่พบในตอนที่ 1

4. การตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษา

การตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตยในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีเพียงบางสถานการณ์เท่านั้นที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้การตัดสินใจแบบเสรีนิยมหรืออักษนิยม-ยอมตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาหรือเป็นสิ่งที่นักศึกษาเคยเรียนรู้มาก่อน เช่นปัญหาเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษา อาชีพ การปรับตัวในหมู่เพื่อนักเรียน ระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียน นักศึกษามากกว่าร้อยละ 50 จะตัดสินใจโดยใช้วิธีประชาธิปไตย ส่วนสถานการณ์ที่นักศึกษายังไม่มีประสบการณ์หรือยังไกลตัว เช่นการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง นักศึกษามากกว่าร้อยละ 50.0 ใช้วิธีการอักษนิยม-ยอมตาม สำหรับบางปัญหานักศึกษาใช้การตัดสินใจแบบเสรีนิยม คือ ไม่สนใจหรือปล่อยให้ผู้อื่นทำตามความพอใจ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง ปัญหานี้มักจะเกี่ยวกับผลประโยชน์ของบุคคลอื่น หรือปัญหาที่ก่อให้เกิดโทษแก่ผู้อื่น

สำหรับผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา พบว่านักศึกษาคือเป็นผู้นำไม่เป็นผู้นำมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาคัดสินใจรวม หรือลักษณะความเป็นผู้นำในตอนที่ 1.

ในการเปรียบเทียบการตัดสินใจแบบเสรีนิยม พบว่า นักศึกษาต่างประเทศ ทั้งเพศ หรือตามระดับหลักสูตรกัน มีความแตกต่างกันไม่มากไม่มีนัยสำคัญ แต่พบว่ามีปฏิกริยา ร่วมระหว่างเพศ และระดับหลักสูตร คือพบว่านักศึกษาชายระดับ ป.กศ. สูง มีลักษณะเสรี นิยมสูงกว่านักศึกษาชายระดับ ป.กศ. และนักศึกษาหญิงระดับ ป.กศ. สูง มีลักษณะการ ตัดสินใจในแบบเสรีนิยมน้อยกว่านักศึกษาชายระดับ ป.กศ. สูง

จากผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาเมื่อจำแนกตาม เพศ หรือระดับหลักสูตรก็ตาม ไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่จะแตกต่างกันอย่างชัดเจนใน กลุ่มเล็กลง หรือกล่าวได้ว่าปฏิกริยาร่วมระหว่างเพศ และหลักสูตร มีผลทำให้นักศึกษามีการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาแตกต่างกัน

ในการ เปรียบเทียบการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาในแบบประชานิยม พบว่านักศึกษา ต่างเพศกัน มีการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ นักศึกษาหญิงมีการตัดสินใจ แบบประชานิยมสูงกว่านักศึกษาชาย จากผลของปฏิกริยาร่วมระหว่างเพศ และระดับหลักสูตร พบว่า นักศึกษาชายระดับ ป.กศ. สูง และนักศึกษาหญิงระดับ ป.กศ. สูง มีการตัดสินใจ เกี่ยวกับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาหญิงระดับ ป.กศ. สูง มีการ ตัดสินใจแบบประชานิยมสูงกว่านักศึกษาชายระดับ ป.กศ. สูง ผลการวิจัยดังกล่าวคล้ายคลึง กับการวิจัยในตอนี่ 1 ที่พบว่านักศึกษาหญิงมีลักษณะประชานิยมสูงกว่านักศึกษาชาย

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยนี้พบว่า นักศึกษาที่เป็นผู้นำ และที่ไม่เป็นผู้นำ มีลักษณะความ เป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน นักศึกษาหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชานิยมสูงกว่านักศึกษา ชาย และนักศึกษาระดับ ป.กศ. มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชานิยมสูงกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง ควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกอย่างกว้างขวางว่าเป็นจริงหรือไม่ โดย ทำการศึกษาแก่นักศึกษาวิทยาลัยครูแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยครูต่างจังหวัด หรือกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เพื่อจะได้ผลสรุปที่กว้างขวางขึ้น

2. จากผลการวิจัยนี้ พบว่านักศึกษามบางวิทยาลัยครู มีลักษณะความเป็นผู้นำแตก ต่างกัน ดังนั้น ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาองค์ประกอบที่ทำให้นักศึกษาต่างสถาบัน

แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะแวดล้อมของสถาบัน เพื่อที่จะพิจารณาว่าองค์ประกอบ
สิ่งแวดล้อมใดบ้างที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย และองค์ประกอบใดบ้างที่ส่งเสริม
ความเป็นผู้นำแบบอื่น ๆ

3. ควรมีการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำกับความสามารถ
ทางการเรียน ความถนัดด้านอื่น ๆ

4. ควรมีการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของครู และลักษณะความเป็นผู้นำของนัก-
เรียนในความรับผิดชอบของครูเหล่านั้น เพื่อพิจารณาอิทธิพลของลักษณะความเป็นผู้นำของครู
ต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียน ในทำนองเดียวกัน ควรศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของ
ผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของครู

5. ควรมีการวิจัยแบบทดลองในเรื่องพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาในกลุ่ม เปรียบเทียบ
กันระหว่างผู้นำ และผู้ตาม โดยสร้างสถานการณ์ที่ต่างกันหลาย ๆ แบบ

6. ควรมีการศึกษาทดลองเกี่ยวกับผู้นำหมุนเวียน และผู้นำแบบไม่หมุนเวียน ว่ามี
ผลดี และผลเสียของงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อทัศนคติของกลุ่มอย่างไร

7. ในการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของคนไทย หรือนักศึกษาไทย ควรใช้แบบ
สอบที่สร้างขึ้นสำหรับคนไทยโดยเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรมของไทย

8. ในการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำ ควรควบคุมตัวแปรเกินต่าง ๆ ที่อาจมีผลต่อ
ลักษณะความเป็นผู้นำ เช่น อาชีพของผู้ปกครอง การศึกษา ถิ่นที่อยู่ เป็นต้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย